SERLACHIUS

Sydämellisesti Sinun

1/2018

KOEN VANMECHELEN

Kyse on ajasta, It's About Time
sivu 8

ELINA BROTHERUS

Leikkikenttä, Playground
sivu 14

SAMPSA VIRKAJÄRVI

Sun kanssa
Mitä jää?
sivu 18

SISÄLLYS

Sydämellisesti Sinun

1/2018

3 PARAHIMMAT YSTÄVÄMME

4 KUULUMISIA

6 TUOKIOITA TAITEEN JA TEOLLISUUDEN SUURMIEHEN SEURASSA

7 KYMMENEN POLKUA JOHDATTAA SERLACHIUKSEN TAIDEKOKOELMAAN

8 KOEN VANMECHELEN – KYSE ON AJASTA, IT'S ABOUT TIME

11 TAIDEKIRJAUUTUUKSIA

12 EIJA-LIISA AHTILA – MAHDOLLINEN RAKKAUS

14 LEIKKIKENTTÄ KÄÄNTÄÄ UUDEN SIVUN ELINA BROTHERUKSEN TAITEESSA

16 DALÍN GAALA KERTOO SURREALISMIN MESTARISTA

18 SAMPSA VIRKAJÄRVI – "MUISTI YLLÄPITÄÄ MINUUDEN"

20 SYDÄMELLISESTI SINUN – LAURI SIMONMAA

21 TAIDEKAUPUNGISSA TAPAHTUU

22 OHJELMAVINKIT

23 P.S. MAHDOLLISUUS SEIKKAILUUN

8

Eija-Liisa Ahtila, *Mahdollinen rakkaus*, 2018. Kuva: Liisa Takala.

12

Elina Brotherus, *Flux Harpsichord Concert*, 2017, valokuva.

14

16

Salvador Dalí, *Autumn Cannibalisms*, 1971, litografia sarjasta *Gala's Dinners*. Kuva: Castellani Art Museum.

JULKAISIJA
Serlachius-museot
Joenniementie 47
35800 Mänttä
p. (03) 488 6800
info@serlachius.fi
serlachius.fi
facebook.com/serlachius
twitter.com/serlachius
instagram.com/serlachiusmuseums

TOIMITUS
Susanna Yläjärvi
Päivi Viherkoski
Pauli Sivonen

ULKOASU
Suvi Rauhala

PAINATUS
Kirjapaino Kari Ky, Jyväskylä
Kansi: Maxigloss 170 g
Sisus: Maxigloss 115 g

ISSN-L 1799-0319
ISSN 1799-0319
ISSN 2243-0415

KANSI
Koen Vanmechelen, *Meduusa*, 2015, marmori, täytettyjä kanoja ja käärmeitä. Kuva: Stoffel Hias.

Parahimmat Ystävämme

Miten teillä voidaan? Mäntässä meitä koetteli ankara talvi. Jänisten ja pakkasen puremien jäljiltä Joenniemen puutarhassa riittää askarrusta koko kesäksi. Iso koivukin jouduttiin tuuppaamaan nurin, se siitä terassin etupuolelta.

Apropå, Taavetinsaaressakin on asukkaita tänä kesänä. Nimittäin Gösta tutustui taannoin belgialaiseen taiteilijaan Koen Vanmecheleniin, ja herra Vanmechelen tekee ensivisiittinsä Pohjoismaissa juuri meille. Tälle herralle ei riitä ainoastaan taiteellinen työ, vaan hän tutkii biologisilta ja kulttuurisilta katsantokannoilta pienen maapallomme monimuotoisuutta, diversiteettiä. Uudet saaremme asukkaat, siat, liittyvät hänen intressanttiin jalostushankkeeseensa. Voitte arvata, kuinka Ruth on innoissansa! Taiteilija-tiedemies-ystävämme tuntuu olevan todellinen talentti; elokuun lopun lounailla saamme nauttia hänen kokkaustaidoistaankin.

Kaiken tämän lisäksi Göstaa on alkanut askarruttaa ikääntyminen, vaikka nuori mies onkin. Hän käy asiasta pitkiä konversatsiooneja taiteilija Virkajärven kanssa, joka on tehnyt aiheesta eläviä kuviakin. Taiteilija varmasti pitää teillekin näytöksen, kun meillä pistäydytte.

Kuulitteko jo, että tällä kertaa rouva Brotherus on päättänyt vierailla Gustafin luona? Toivottavasti hän saa tätä nykyä niin äreän Gustafin hieman paremmalle tuulelle leikkisillä taideteoksillaan (Göstan huomio). Mutta miten mahtavat rouva Brotherus ja herra Dalí sopia saman katon alle? Niin, luitte oikein, Gustaf on tarjoutunut isännöimään kesällä herra Dalín skandalöösejä illallisia, tai Gala-rouvahan niissä päätähtenä on loistanut. Ilmestyyköhän herra itse paikalle – hänestä ei koskaan tiedä.

Mutta teidän saapumiseenne luotamme ja tapaamista kovin odotamme! Mikään hankaluus ei voi sille estettä tehdä: jos chafööri sairastuu, Tammerforssista onnikkavuorot Mänttään saattavat teidät kartanon pääovelle asti ja vielä rautahepokin puuskuttaa Filppulaan.

Sydämellisesti Sinun

Toiminnallinen ja elävä museo teollistumisen historiaa. Upea rakennus ja hienot näyttelukokonaisuudet.

*Olipas yllättävä helmi kaukana pääkaupunkiseudulta tai kulttuurikaupunki Tampereelta! Oikein moderni näytös (F*** the World!) antoivat uutta näkökulmaa nykyelämällekin. Kyllä suosittelen.*

Modern art gems in the middle of nowhere, design of the museum pavilion and superb art restaurant made this experience unforgettable for us. This is a number one off-the-beaten track destination to all art lovers!

Serlachius-museo Gustaf, entinen G. A. Serlachius -yhtiön pääkonttori on jo nähtävyys. Sisätiloissa on wanhan ajan loistoa. Käsittämättömän hienot Hannes Autereen puuveistokset tekivät suuren vaikutuksen.

Kommentit on poimittu Tripadvisorista.

TAIDE- JA RUOKANAUTINTOJA FOOD & ARTISSA

Maailman parhaat nuoret kokit esittäytyvät Food & Art -festivaalilla, joka järjestetään Serlachius-museo Göstassa 23.–25.8. Chef's Menu -illallisen valmistavat S. Pellegrino Young Chef -kilpailun finalistit, Suomen Bocuse d'Or -edustaja **Ismo Sipeläinen** ja maaliskuussa valittu Suomen Vuoden kokki 2018 **Kalle Tanner**.

Ravintola Göstassa nautitaan päivittäin taidelounasta. Sen valmistaa ravintoloitsija **Henry Tikkanen** sekä Serlachius-museoiden kesän päänäyttelyn taiteilija, belgialainen **Koen Vanmechelen**, joka on työskennellyt kokkina Michelin-ravintolassa. Näyttelyn mukaan nimetty *It's About Time* -lounas on yhteisöllinen taidekokemus, johon yleisö voi osallistua.

Pohjoismaiden arvostetuimpiin kuuluva keittiömestari, Strömsöstäkin tuttu **Paul Svensson** valmistaa yhdessä **Christofer Ekmanin** kanssa Autereen tuvassa kasvispainotteisen illallismenun. Kokit yhdistelevät siinä luontevasti pohjoismaalaisille tuttuja raaka-aineita.

Kivijärvi-salissa on tilaisuus nauttia kuuden harvinaisen viinin ympärille rakennetusta illallisesta. Viinejä on etsitty lähes vuosi keräilijöiden yksityisistä kellareista. Kokemuksen täydentää ravintoloitsija **Pekka Terävän** viineihin täydellisesti räätälöimä menu. Katso lisää: **foodandart.fi**

Kuva: Marko Marin.

LÄHDE LUONTOON

Serlachius-museoissa luonto on lähellä, joten ota se osaksi taideretkeä tai vaikkapa tyhy-päivää. Pyöräile museosta toiseen tai tee souturetki viereiselle Melasjärvelle. Voit lainata museoista jopon tai soutuveneen. Jos haluat kävellä metsäisellä Lemmenpolulla tai Mäntänvuoressa, saat museolta mukaasi kävelysauvat ja tarvittaessa jopa kumisaappaat. Kysy ryhmällesi tarjous myyntipalvelustamme **sales@serlachius.fi**

KOULULAISTEN KULJETUKSET SAIVAT SUURSUOSION

Serlachiuksen koululaisille tarjoamat bussikuljetukset museoihin saivat jättisuosion alkuvuodesta. Kuljetuksiin ilmoittautui muutamassa päivässä noin 250 koulua tai koululuokkaa ympäri Suomen.

Gösta Serlachiuksen taidesäätiö kustantaa bussikuljetuksen tästä vuodesta alkaen noin 2 000 koululaiselle vuodessa viiden vuoden ajan. Museoissa on huomattu, että kouluilla olisi kiinnostusta vierailla museoissa, mutta käytännön esteeksi nousevat kuljetuskustannukset. Koulujen määrärahat ovat niin niukat, että ylimääräisiä retkiä ei voida tehdä.

Serlachius-museoiden tarjoukseen tartuttiin vauhdilla. Kaikki yhteyttä ottaneet koulut laitettiin ilmoittautumisen mukaiseen järjestykseen ja kouluihin ollaan yhteydessä, kun oma vuoro alkaa lähestyä. Keväällä 2018 museoissa vieraili jo 1 600 koululaista opettajineen, ja vierailut jatkuvat syksyllä.

Vieraita on tähän mennessä saatu läheltä ja kauempaa. Pisimmästä matkasta on tultu Raahesta ja pääkaupunkiseudulta. Ohjelmaan sisältyy yleensä opastettu kierros molemmissa museossa.

YLEISÖOPASTUKSIA MUSEOISSA HEINÄ-ELOKUUSSA

Serlachius-museoissa järjestetään jälleen vilkkaimman kesäsesongin aikaan kaikille avoimia yleisöopastuksia. Opastetulle kierrokselle pääsee sunnuntaisin 1.7.–26.8. Taidemuseo Göstassa kierrokset alkavat klo 13 ja 15 ja Gustaf-museossa klo 14. Opastukset kestävät 45 minuuttia ja ne maksavat kaksi euroa varsinaisen pääsymaksun lisäksi.

Kuva: Ville Hautakangas.

MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLAT KATSOO TULEVAISUUTEEN

Mäntän Musiikkijuhlat viettää 20-vuotisjuhlaansa 1.–5.8. tuomalla jälleen Serlachius-museoihin maineikkaita kansainvälisiä pianotaiteilijoita, muun muassa **Jeremy Denkin** ja **Sergei Babayanin**. Juhlien taiteellinen johtaja **Niklas Pokki** katsoo tulevaisuuteen tarjoamalla estradin nuorille lahjakkuuksille ja uudelle musiikille.

Amerikkalainen Jeremy Denk (s.1970) tunnetaan häikäisevänä pianotaiteilijana, joka on esiintynyt lähes kaikilla merkittävillä klassisen musiikin areenoilla maailmassa. Hänet palkittiin poikkeuksellisesta lahjakkuudestaan huomattavalla MacArthur Genius Fellowship -palkinnolla vuonna 2013. Mäntässä hän esiintyy 2.8. ja pitää avoimen mestarikurssin 3.8.

Sergei Babayan (s. 1961) aloitti opintonsa Armeniassa ja jatkoi niitä Moskovassa maineikkaiden opettajien johdolla. Vuonna 1989 hän voitti useita kansainvälisiä pianokilpailuja. Nykyisin Yhdysvalloissa asuva taiteilija on konsertoinut ympäri maailmaa. Hän on myös arvostettu pianonsoiton opettaja. Hän esiintyy Musiikkijuhlien päätöskonsertissa 5.8.

Tulevaisuuteen katsovaa musiikkia kuullaan 1.8. avajaiskonsertissa, jossa pianisti **Sonja Fräki** esittää **Kalevi Ahon** säveltämän 2. pianosonaatin maailman kantaesityksen. Fräki tunnetaan Ahon pianomusiikin esitaistelijana. Hän on tehnyt väitöskirjansa Ahon tuotannosta.

Tulevaisuutta edustaa myös 3.8. konsertoiva nuori amerikkalainen **Mackenzie Melemed**, joka voitti kansainvälisen Maj Lind -pianokilpailun 2017 ja hurmasi suomalaiset puhumalla suomea. Samassa kilpailussa ainoana eurooppalaisena finaaliin päässyt **Hannu Alasaarela** esiintyy 4.8.

Muita Musiikkijuhlien esiintyjiä ovat **Johanna Rusanen** ja **Folke Gräsbeck**, **Aleksanteri Wallius**, Kamus-kvartetti sekä **Laura Sippola** ja Piano Desperados. Tulevaisuuden tähtiä voi kuulla konserteissa, joissa esiintyvät kansainvälisen mestarikurssin, Nuorten pianoakatemian ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen opiskelijat.

Musiikkijuhlien herkullinen uutuus on Niklas Pokin yhdessä ravintola Göstan ravintoloitsijan **Henry Tikkasen** kanssa toteuttama musiikillinen juhlaillallinen, jossa maut ja musiikki kohtaavat. Katso tarkempi ohjelma: **mantanmusiikkijuhlat.fi**

SERLACHIUS TOISEKSI CULTURE EDEN -KILPAILUSSA

Serlachius-museot yhteistyökumppaneineen sijoittui toiseksi Culture EDEN -kilpailussa, jolla haettiin kansainvälisesti nousevaa kulttuurimatkailukohdetta Suomessa. Palkinnot julkistettiin Matka-messujen yhteydessä tammikuussa.

Serlachius-museot osallistui kilpailuun teemalla Backwoods Paradise, joka kertoo suurista unelmista ja teoista Euroopan nurkassa metsien keskellä. – Esittelemme kansainväliselle yleisölle suomalaisuuden tarinaa taiteen, teollisuushistorian ja luontokokemuksen kautta: miten me olemme eläneet metsässä ja metsästä, **Päivi Viherkoski** perustelee.

Culture EDEN -kilpailuun osallistui 24 verkostoa eri puolilta Suomea. Kilpailun voitti Fiskars Village Raaseporista. Euroopan komission aloitteesta toteutetun Suomen kansallisen kilpailun järjestivät Culture Finlandin kulttuurimatkailun katto-ohjelma, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

MUSEOKAUPPA VERKOSSA

Verkkokaupasta voit tilata museokauppatuotteita kätevästi suoraan kotiisi. Valikoimassa on muun muassa hauskoja t-paitoja, kasseja ja kukkaroita taidekuvapainatuksilla, taidejäljennöksiä sekä runsas valikoima ajankohtaisia taidekirjoja. **Ilmainen toimitus yli 50 euron ostoksille.**

KAUPPA.SERLACHIUS.FI

TUOKIOITA TAITEEN JA TEOLLISUUDEN SUURMIEHEN SEURASSA

Haluaisitko kokea taiteen yhteydessä draamaa ja historiaa? Serlachius-museoiden uusi draamallinen opastus sisältää kohtauksia taidesäätiön perustajan Gösta Serlachiuksen elämästä. Pääosia esittävät näyttelijät Tommi Raitolehto ja Karoliina Blackburn.

Serlachius-museoissa on totuttu rikkomaan rajoja ja jalkauttamaan tutkimustietoa yli kulttuurirajojen. Tällä kertaa museo tekee yhteistyötä teatterin ammattilaisten kanssa. Uusi draamaa sisältävä opastus *Kohtauksia vuorineuvoksen elämästä* kuljettaa katsojia Serlachius-museo Göstassa ja syventää museokokemusta.

– Teatterin ammattilaiset tuovat elämykseen vahvasti emotionaalisen tason, ja näin historia avautuu katsojalle entistä helpommin. Samalla opastus on viihdyttävä irtiotto arjesta, Serlachius-museoiden kehittämispäällikkö **Päivi Viherkoski** kertoo.

Tommi Raitolehtoa voi hyvällä syyllä nimittää suurmiesnäyttelijäksi. Yleisö muistaa hänet kuningas Yrjö VI:n, **Lauri Viidan** ja **Urho Kekkosen** rooleista Tampereen Työväen Teatterista. Nyt vuorossa on siis vuorineuvos **Gösta Serlachius**. Raitolehdon kanssa Göstan roolissa vuorottelee **Tuukka Huttunen**. **Karoliina Blackburn** tunnetaan muun muassa TV-sarjoista Hovimäki, Pirunpelto, Ex-onnelliset ja Neiti Etiketti.

Kohtaukset kirjoittanut Karoliina Blackburn kertoo heidän olevan innoissaan yhteistyöstä, sillä näyttelijälle yleisön välitön kohtaaminen intiimissä, suorassa kontaktissa on mieleenpainuva kokemus.

– Historiallisen henkilön esittäminen ja hänen elämäänsä tutustuminen aidossa taidemuseoympäristössä on huikeaa. Näyttelijälle parasta on jaettu kiinnostus taiteeseen. Siitä syntyy yhteinen ja toivottavasti riemastuttava kokemus, hän sanoo.

Kuva: Rami Marjamäki.

LAULETAANKO YHDESSÄ?

Kuuluuko ryhmäänne innokkaita laulajia? Serlachius-museoissa on nyt tilaisuus taideteosten innoittamaan yhteislauluun. Uudella opastetulla Sing along -kierroksella kuvataiteeseen tutustumista siivittävät tutut laulut, jotka kajautetaan yhdessä esilaulajan kanssa. Ohjelmistoon kuuluu niin menneiden aikojen poppia kuin koululaulujakin.

KYMMENEN POLKUA JOHDATTAA SERLACHIUKSEN TAIDEKOKOELMAAN

Gösta Serlachiuksen taidesäätiön kokoelmasta on julkaistu pitkään odotettu kirja *Kymmenen polkua kokoelmaan*. Serlachius-museoiden kokoelmapäällikön Tarja Talvitien toimittama kirja esittelee arvokkaan taidekokoelman teoksia ja keskeisiä taiteilijoita näyttävin kuvin ja kiinnostavin teostekstein.

Serlachiuksen taidekokoelma kuluu Pohjoismaiden suurimpiin yksityisiin kokoelmiin. Se tunnetaan erityisesti Suomen kultakauden taiteesta, varhaisesta modernismista sekä vanhan eurooppalaisen taiteen kokoelmasta.

Tarja Talvitie halusi esitellä käsillä olevaa kokoelmaa irrallaan taidehistoriallisesta kronologiasta, tyypittelystä ja kategorisoinnista. Kuvapainotteisten kokoelmapolkujen varrella saadaan tutustua uusiin teoskohtaisiin näkökulmiin, joita asiantuntijakirjoittajat tarjoavat lukijoille.

Kymmenen polkua kokoelmaan esittelee lähes sata taiteilijaa. 272 sivua sisältävässä kirjassa on runsaat 170 teoskuvaa. Julkaisu tarjoaa laajuudestaan huolimatta vain pienen makupalan Serlachiuksen taidekokoelmaan, joka on karttunut jo yli 13 000 teokseen. Kokoelman tunnetuimpien teosten lisäksi mukana on paljon yllättävää nähtävää. Viime vuosina kokoelmaan on hankittu myös nykytaidetta, josta kirjassa nähdään esimerkkejä.

Tarja Talvitien mukaan kirja on muotoutunut vähitellen runsaan kolmen vuoden aikana, jotka hän on työskennellyt Serlachius-museoiden kokoelmapäällikkönä. Tehtävä ei ollut helppo, sillä jo laajaan kokoelmaan tutustuminen vei oman aikansa.

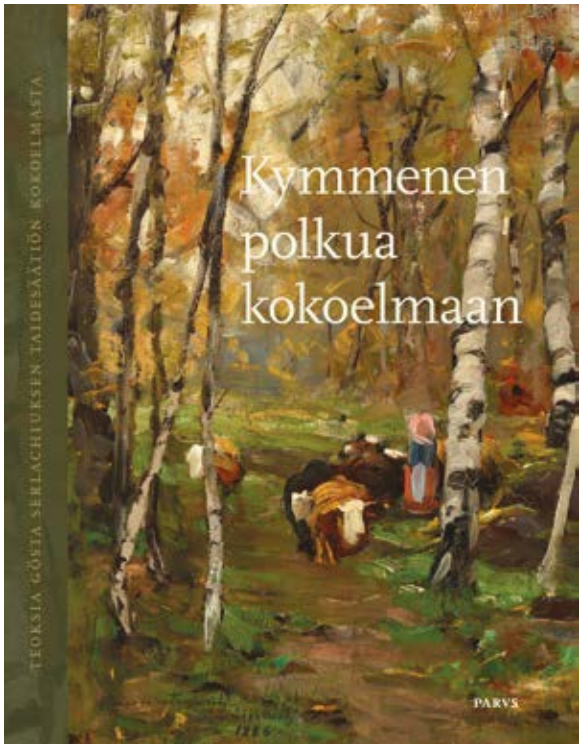

– Kun kokoelman teokset tulivat tutummaksi, alkoi valikoima jäsentyä teemallisiksi poluiksi. Lopputulos on henkilökohtainen valinta valtavasta määrästä erilaisia vaihtoehtoja. Tarkoitus on jakaa samanlaista nautintoa, jota itse tunnen teoksia katsellessani, hän kertoo.

Kirjaan ovat kirjoittaneet artikkeleita Leena Ahtola-Moorhouse, Kirsi Eskelinen, Tarja Haikara, Helena Hänninen, Laura Kuurne, Tomi Moisio, Virpi Nikkari, Helena Sederholm, Pauli Sivonen, Tarja Talvitie, Minna Tuominen, Minna Turtiainen, Timo Valjakka ja Nina Zilliacus. Kuvatoimituksesta ovat vastanneet Leena Leiman ja Teemu Källi ja ulkoasusta Milla Luoma. Kirja on saatavana myös englanninkielisenä.

Kokoelman kotipaikka Mäntässä

Aikansa merkittävimpiin taiteenkeräilijöihin ja taidevaikuttajiin kuulunut vuorineuvos Gösta Serlachius perusti vuonna 1933 nimeään kantavan taidesäätiön kasvavan taidekokoelmansa turvaksi. Kokoelma on ollut esillä vuodesta 1945 lähtien Mäntässä Serlachiuksen kodikseen rakentamassa Joenniemen kartanossa, nykyisessä Serlachius-museo Göstassa.

Kokoelmasta on aiemmin julkaistu kokoelmaluettelot vuosina 1965 ja 1977. Taidesäätiön 60-vuotisjuhlan yhteydessä vuonna 1994 tehtiin kokoelmakirjan kaltainen näyttelyjulkaisu.

< Koen Vanmechelen työskentelee ateljeessaan Labiomistassa Genkissä Belgiassa 2018. Kuva: Kris Vervaeke.

KYSE ON AJASTA, IT'S ABOUT TIME

KOEN VANMECHELEN

Belgialaistaiteilijan näyttely levittäytyy Serlachius-museo Göstasta ympäröivään puistoon.

Tämän julkaisun kannessa on kuva belgialaisen taiteilijan **Koen Vanmechelenin** veistoksesta *Medusa* (2015). Teos on tyypillinen esimerkki Vanmechelenin taiteesta, jolle on ominaista usein yllättävät mielelliset ja materiaaliset yhdistelmät. Mustasta marmorista veistetyn naishahmon hiukset ovat täytettyjä kanoja ja käärmeitä, minkä seurauksena teoksen sanoma on yhtä moniselitteinen kuin sen yhtenä lähtökohtana ollut kreikkalaisen mytologian kertomus.

Kertomuksen Medusa oli käärmetukkainen nainen, ihmishirviö, joka katseellaan pystyi muuttamaan ihmisen kiveksi. Toisaalta Medusan verta kuitenkin vietiin lääketieteen jumalalle Asklepiokselle, sillä sen sanottiin voivan herättää kuolleet eloon. Taiteen ja tieteen rajamailla viihtyvää Vanmecheleniä kertomus kiinnostaa siksi, että muuten niin vaarallisten käärmeiden myrkyllä on suuri merkitys lääkkeiden valmistuksessa. Tappava ja parantava kohtaavat samassa eläimessä.

Monimuotoisuuden puolestapuhuja

Vanmechelen on monialainen taiteilija, jonka tuotantoon sisältyy kuvataiteen eri lajien ohella työskentelyä elävien eläinten kanssa sekä rajanylityksiä maailmaan taiteen ulkopuolella. Parhaiten hänet tunnetaan pitkäaikaisesta hankkeestaan, jonka perustana on eri puolilta maailmaa peräisin olevien kanarotujen risteyttäminen.

”Tämä ei ole kana”, Vanmechelen sanoo maanmieheensä, surrealisti **René Magritteen** viitaten. Vaikka hän määrittelee risteyttämänsä kanat taideteoksiksi, ne eivät sinällään ole hänen taiteensa päämäärä. Ne ovat hänelle väline, vertauskuva ja todellisuus sekoittuneena toisiinsa elävässä veistoksessa. Näyttelyissä voimme ihailla kanojen kauneutta, mutta niiden varsinainen salaisuus piilee värikkäiden sulkien ja höyhenten alla. Tutkimukset osoittavat, että jokainen risteytetty kanapolvi on edeltäjäänsä elinvoimaisempi, terveempi ja vastustuskykyisempi.

Tämän havainnon taustalla oleva risteyttäminen ja sen tuloksena syntynyt monimuotoisuus ovat Vanmechelenin taiteen keskeisiä käsitteitä. Hän soveltaa niitä paitsi taiteessaan myös yhteiskunnallisessa ajattelussaan ja näkee niiden olevan elämän jatkuvuuden ja kehityksen ehto maapallolla. Hän on syvästi eettinen taiteilija, joka kantaa huolta maailman tilasta ja kestävän kehityksen koskemisesta kaikkia lajeja, sillä ne kaikki ovat riippuvaisia toisistaan.

Taidetta ja yhteistyötä yli rajojen

Taiteessaan Vanmechelen pyrkii avaamaan näkymiä tulevaisuuteen, jossa ihmiset eivät riistä luontoa tai toisiaan vaan elävät tasapainossa. Hän korostaa myös ihmisten ja ajatusten liikkuvuutta ja vuorovaikutusta ja näkee henkiset sekä fyysiset raja-aidat uhkana inhimillisen kulttuurin ja yhteiskunnan tulevaisuudelle. Tieteellinen yhteistyö ja laajapohjainen yhteisöllisyys kuuluvat oleellisesti hänen ajatteluunsa, jossa globaali ja paikallinen ravitsevat toisiaan.

GÖSTA

KYSE ON AJASTA
19.5.–16.9.2018

Koen Vanmechelen, *Domestication*, 2014, täytettyjä kanoja ja kalkkuna, silkkitakki, mallinukke, keramiikka ja lasi. Kuva: Magali Merzougui.

Vanmechelenilla on meneillään mittavia sosiaalisia hankkeita sekä Yhdysvalloissa että Afrikan maissa kuten Keniassa, Zimbabwessa ja Etiopiassa. Niiden tavoitteena on muun muassa löytää keinoja ravinto-ongelmien ratkaisemiseen, lasten oikeuksien lisäämiseen sekä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen. Yhteistyössä kansainvälisten säätiöiden ja organisaatioiden kanssa toteutettavat hankkeet laajentavat taiteen ja taiteilijan työn käsitettä kauas perinteisen taide-esineen ulkopuolelle.

Mutta Vanmechelen tekee myös taide-esineitä: väkivahvoja ekspressionistisia maalauksia ja arvoituksellisia veistoksia, joiden materiaaleissa eläimet ovat näkyvästi läsnä. Hän korostaa, ettei hän koskaan tapa eläimiä, vaan antaa luonnollisesti kuolleille eläimille uuden elämän teostensa osina.

Surrealisti Magritten tapaan Vanmechelen käyttää mielellään hyväkseen mittakaavojen vaihtelua ja hyvästä syystä. Pronssiveistos *T-Rex* (2018) on neljä metriä pitkä suurennos kanan jalasta. Tiede on osoittanut, että osa dinosauruksista oli höyhenpeitteisiä ja että niiden pienikokoiset jälkeläiset lentelevät keskuudessamme. Jättiläiskokoinen pronssijalka on muistutus geeneistä, jotka eivät ole hävinneet mihinkään. Ne uinuvat ajan virrassa ja ovat valmiit heräämään heti kun tilanne sitä vaatii. Vaikka me emme voi tietää, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, meillä on mahdollisuus vaikuttaa siihen.

Timo Valjakka
Näyttelyn kuraattori

Kuva: Sampo Linkoneva.

KOEN VANMECHELEN

Syntynyt 1965 Sint-Truidenissa Koillis-Belgiassa.

Belgian tunnetuimpia nykytaiteilijoita, jonka tuotantoon kuuluu maalauksia, veistoksia, piirustuksia, installaatioita ja videotaidetta.

Aloitti 1990-luvulla taiteellisen kanojen risteytyshankkeen Cosmopolitan Chicken Projectin (CCP) entistä elinvoimaisempien ja vastustuskykyisempien kanakantojen saamiseksi. Taiteen ja tieteen yhdistävä työ jatkuu edelleen ja on entisestään laajentunut.

Saanut tieteellisestä yhteistyöstään Hasseltin yliopiston kunniatohtorin arvon 2010 ja Golden Nica Hybrid Art -palkinnon 2013.

Pitänyt yksityisnäyttelyitä ja ollut mukana yhteisnäyttelyissä ympäri maailmaa. Nyt ensimmäinen yksityisnäyttely Pohjoismaissa.

Teoksia ollut viimeksi mm. Kasselin Documentassa 2012 sekä Venetsian biennaalissa 2017.

TAIDEKIRJA-UUTUUKSIA

OSTA
kirjat verkko-kaupastamme
kauppa.serlachius.fi

KYMMENEN POLKUA KOKOELMAAN
Teoksia Gösta Serlachiuksen taidesäätiön kokoelmasta

Odotettu kokoelmateos esittelee Serlachiuksen taidesäätiön kokoelman helmiä näyttävin kuvin ja kiinnostavin teostekstein. Mukana on Suomen taiteen kultakauden klassikkoteoksia, vanhaa eurooppalaista maalaustaidetta sekä vähemmän tunnettua yllätyksellistä taidetta eri aikakausilta.

Saatavissa myös englanninkielisenä.

Parvs 2018 | 272 sivua

KOEN VANMECHELEN – KYSE ON AJASTA

Koen Vanmechelenin tuotannon keskiössä ovat kanat, joista tulee hänen hankkeissaan sekä taideteoksia että yhteiskunnan vertauskuvia. Timo Valjakan toimittama näyttelyjulkaisu taustoittaa Belgian tunnetuimpiin nykytaiteilijoihin kuuluvan monialaisen taiteilijan tuotantoa.

Saatavissa myös englanninkielisenä.

Parvs 2018 | 144 sivua

DALÍN GAALA

Salvador Dalín myöhäistuotannon teoksia sisältävä installaatio Gustaf-museossa on ilotteleva kunnianosoitus surrealismin mestarille. Pauli Sivonen pohtii näyttelyjulkaisun esseessä ristiriitaisen taiteilijan monia puolia.

Parvs 2018 | ilmestyy elokuussa

ELINA BROTHERUS – PLAYGROUND, LEIKKIKENTTÄ

Kansainvälisesti arvostetun suomalaistaiteilijan uusien valokuva- ja videoteosten lähtökohtana ovat olleet muun muassa 1960-luvun Fluxus-taiteilijoiden kirjoittamat teosohjeet. Leikkisät teoskuvat tekstiesittelyineen ja kuraattori Susan Brightin essee on koottu kauniiksi korttipakaksi.

Parvs 2018 | korttipakka kotelossa, n. 64 korttia

UUDET JULKAISUT

Kuva: Sampo Linkoneva.

EIJA-LIISA AHTILA
MAHDOLLINEN RAKKAUS

Eija-Liisa Ahtilan uusi teos *Mahdollinen rakkaus* käsittelee ihmisen ja eläimen suhdetta pohtien luontokappaleiden välisen tasa-arvon ja kiintymyksen mahdollisuutta. Serlachius-museo Göstassa parhaillaan esillä oleva teos nähdään jo tänä vuonna monissa muissakin näyttelyissä ympäri maailmaa.

Ahtila on kansainvälisesti tunnetuimpia suomalaisia nykytaiteilijoita. Gösta Serlachiuksen taidesäätiö on hankkinut viime vuosina kokoelmiinsa taiteilijan 2000-luvun tuotannon keskeisimmät teokset.

Taidesäätiö on ostanut myös *Mahdollinen rakkaus* -teoksen ja osallistunut sen tuotantokustannuksiin. Teos nähdään tänä vuonna muun muassa Sydneyn biennaalissa ja Belgiassa Museum Leuvenin järjestämässä Ahtilan teosten retrospektiivisessa näyttelyssä. Lisäksi säätiö lainaa Museum Leuvenin näyttelyyn Ahtilan piirustuksia.

Taiteilija luonnehtii *Mahdollinen rakkaus* -teostaan liikkuvasta kuvasta koostuvaksi veistokseksi. Teos tutkii tunteita ja niiden alkuperää. Sen englanninkielinen nimi *Potentiality for Love* kiteyttää hyvin sisällön: ympärillämme on mahdollista, osin näkyvää, mutta myös löytämättä jäävää rakkautta.

Eija-Liisa Ahtila nostaa esille sen, pystymmekö tuntemaan rakkautta ja empatiaa myös muita kuin omanlajisiamme olentoja kohtaan. Taiteilija on valinnut ihmisen vertailukohteeksi ja eräänlaiseksi peiliksi apinan: ihmistä monella tapaa muistuttavan mutta samalla hänelle vieraan ja erilaisen nisäkkään.

Ihmisen suhde eläimeen

Ahtilan teoksissa luonto ja eläimet esiintyvät usein inhimillistettyinä tai ne ottavat vallan ja nousevat teoksen keskiöön ihmisen jäädessä taka-alalle. *Mahdollinen rakkaus* kyseenalaistaa ihmisen valta-aseman suhteessa eläimiin osoittamalla ihmisen ja apinan samankaltaisuuden.

Katsoja istuu teokseen kuuluvan tutkimuspöydän ääressä ja ojentaa kätensä pöydälle siten, että hänen toinen käsivartensa jää piiloon pöydälle asetetun monitorin taakse. Oman käsivartensa sijaan katsoja näkee monitorissa apinan sormet ja karvaisen käsivarren. Yhdennäköisyys on hämmentävä, ja katsoja alkaa tahattomasti jäljitellä monitorista näkyvää apinan sormien liikettä.

Teoksen lähtökohtana on aavesäryksi kutsuttu häiriö, jota esiintyy henkilöillä, joiden raaja on amputoitu. Aivot eivät tällöin rekisteröi raajan puuttumista, vaan kivun tuntemukset jatkuvat poistetussa raajassa. Joskus terapiana käytetään menetelmää, jossa terveen raajan tuntemuksia projisoidaan sinne, mistä raaja on poistettu. Aivot huijataan ajattelemaan, että poistettu raaja on terve.

Tunnetilana Ahtilan teoksessa kuvattu mahdollinen rakkaus muistuttaa aavesärkyä. Rakkaus on olemassa piilevänä ihmisen tunnerekisterissä – sen aistii ja tuntee, vaikka sille ei ole konkreettista,

näkyvää olomuotoa. Vaikka ympäristö ei tunnistaisi potentiaalista rakkautta tai reagoisi siihen mitenkään, kokijalleen se on todellista. Rakkaus voi aiheuttaa aavesäryn tavoin fyysisiä reaktioita ilman näkyvää syytä.

Laajempi ajatus suvaitsevaisuudesta

Rakkauden kokemukseen kuuluu myös tunne yhteensulautumisesta ja oman kehon fyysisten rajojen hämärtymisestä. *Mahdollisessa rakkaudessa* kyse onkin amputaation sijaan yhdistämisestä. Kun katsojan toinen käsivarsi on häivytetty taustalle, sen tilalle liitetään apinan käsi. Samalla, kun katsoja unohtaa itsensä ja samastuu apinaan, ero ihmisen ja apinan välillä katoaa.

Ahtilan teos laajenee ihmisen ja eläimen suhteesta vaivatta myös ihmissuhteisiin ja kykyymme kohdata erilaisuutta. Vaikka ympärillämme väreilee mahdollista rakkautta, pystymmekö kuitenkaan tunnistamaan sitä, unohtamaan itsemme? Kykenemmekö päästämään irti ennakkokäsityksistämme ja lopulta rakastamaan ihmistä, joka mahdollisesti edustaa meille täysin erilaista kulttuuria ja aatemaailmaa? Näiden kysymysten myötä *Mahdollinen rakkaus* kohoaa kannanotoksi tasa-arvon, suvaitsevaisuuden lähimmäisenrakkauden puolesta.

Suvi-Mari Eteläinen
tutkija
Serlachius-museot

GÖSTA

MAHDOLLINEN RAKKAUS
3.2.2018–6.1.2019

< "*Appelsiinitapahtuma n:o 16, omistettu Åke Hodellille: Katso pitkään kahta tai kolmea appelsiinia."* (Bengt af Klintberg: 25 appelsiinitapahtumaa, 1963–66)
Elina Brotherus, *Appelsiinitapahtuma*, 2017, osakuva valokuvasta.

LEIKKIKENTTÄ

KÄÄNTÄÄ UUDEN SIVUN ELINA BROTHERUKSEN TAITEESSA

***Leikkikenttä*, *Playground* esittelee aivan uudenlaisen Elina Brotheruksen. Vuosina 2016–18 syntyneet valokuva- ja videoteokset ovat leikkisiä ja samalla outoja. Ne perustuvat 1960-luvun alun Fluxus-taiteilijoiden kirjoittamiin tapahtumakäsikirjoituksiin, ”event scoreihin".**

Elina Brotherus (s. 1972) on työskennellyt kaksikymmentä vuotta valokuvan ja liikkuvan kuvan parissa. Helsingissä ja Avallonissa Ranskassa asuvan Brotheruksen aiheet ovat usein omaelämäkerrallisia ja joskus ihmishahmon ja ympäristön väliseen suhteeseen liittyviä. Hän on käytännössä koko taiteilijanuransa ajan kuvannut itseään.

Kahden viime vuoden aikana Brotherus on perehtynyt 1960–70-luvuilla vaikuttaneeseen Fluxus-taiteeseen, jolle oli tyypillistä eri taiteenalojen ja suuntausten yhdistäminen. Fluxus-taiteilijat muodostivat löyhän kansainvälisen verkoston, johon kuului kuvataiteilijoiden lisäksi muun muassa säveltäjiä ja muotoilijoita.

Fluxus-taiteilijat arvostivat yksinkertaisuutta. Luova, taiteilijakeskeinen ja hauska työskentely oli heille tärkeää. Jos taide ei ollut hauskaa, se ei ollut Fluxusta. He olivat käsite- ja performanssitaiteen uranuurtajia aikana, jolloin performanssista ei vielä puhuttu taiteen yhteydessä. Fluxus oli enemmän asenne kuin liike tai tyyli. Siihen liittyi epäkaupallisuus ja markkinoiden ohjaaman taidemaailman halveksunta.

Event scoreista ohjeet teoksiin

Elina Brotherukselle avautui uusi maailma taiteilija **George Brechtin** 1960-luvun alussa kehittämien event scorejen kautta. Näiden lyhyiden, muutamia lauseita sisältävien ohjeiden avulla kuka tahansa taiteilija voi myöhemmin toteuttaa uudestaan jonkin tapahtuman tai performanssin.

"Valaistustapahtuma: Sytytä tulitikku ja katso sitä kunnes se palaa loppuun." (Yoko Ono, 1955)

Brotherus otti nämä scoret työskentelynsä lähtökohdaksi, tulkitsi ohjeet omalla tyylillään ja haki vaikutteita entistä useammilta taiteilijoilta: elokuvantekijöiltä, valokuvaajilta ja runoilijoilta. Monissa teoksissa hän on tehnyt yhteistyötä tanssija ja koreografi **Vera Nevanlinnan** kanssa.

Tuloksena on poikkeuksellisen runsas sarja valokuvia ja lyhyitä videoita. Nämä performatiiviset, absurdit, vakavat ja hauskat kuvat kääntävät samalla uuden lehden Brotheruksen tuotannossa.

"Piirrä suora viiva ja seuraa sitä." (La Monte Young: Sävellys #10, omistettu Bob Morrisille, 1960)

Näyttely Pompidou-keskuksessa

Elina Brotherus voitti arvostetun Carte blanche PMU 2017 -palkinnon Ranskassa viime syksynä. Palkintoon liittyvä *Règele du jeu* -näyttely oli esillä Pompidou-keskuksessa Pariisissa. Kyseessä oli ensimmäinen kerta, kun siellä nähtiin suomalaistaiteilijan näyttely.

Nyt näihin samoihin teoksiin pohjautuva näyttely nähdään paljon laajempana Serlachius-museo Gustafissa, jossa on esillä noin kuusikymmentä valokuvaa ja kolmekymmentä videota. Ne täyttävät Gustaf-museon toisen kerroksen ja auditorion yhteydessä olevan tilan. Näyttelyn on kuratoinut tohtori **Susan Bright**.

GUSTAF

LEIKKIKENTTÄ
16.6.2018–6.1.2019

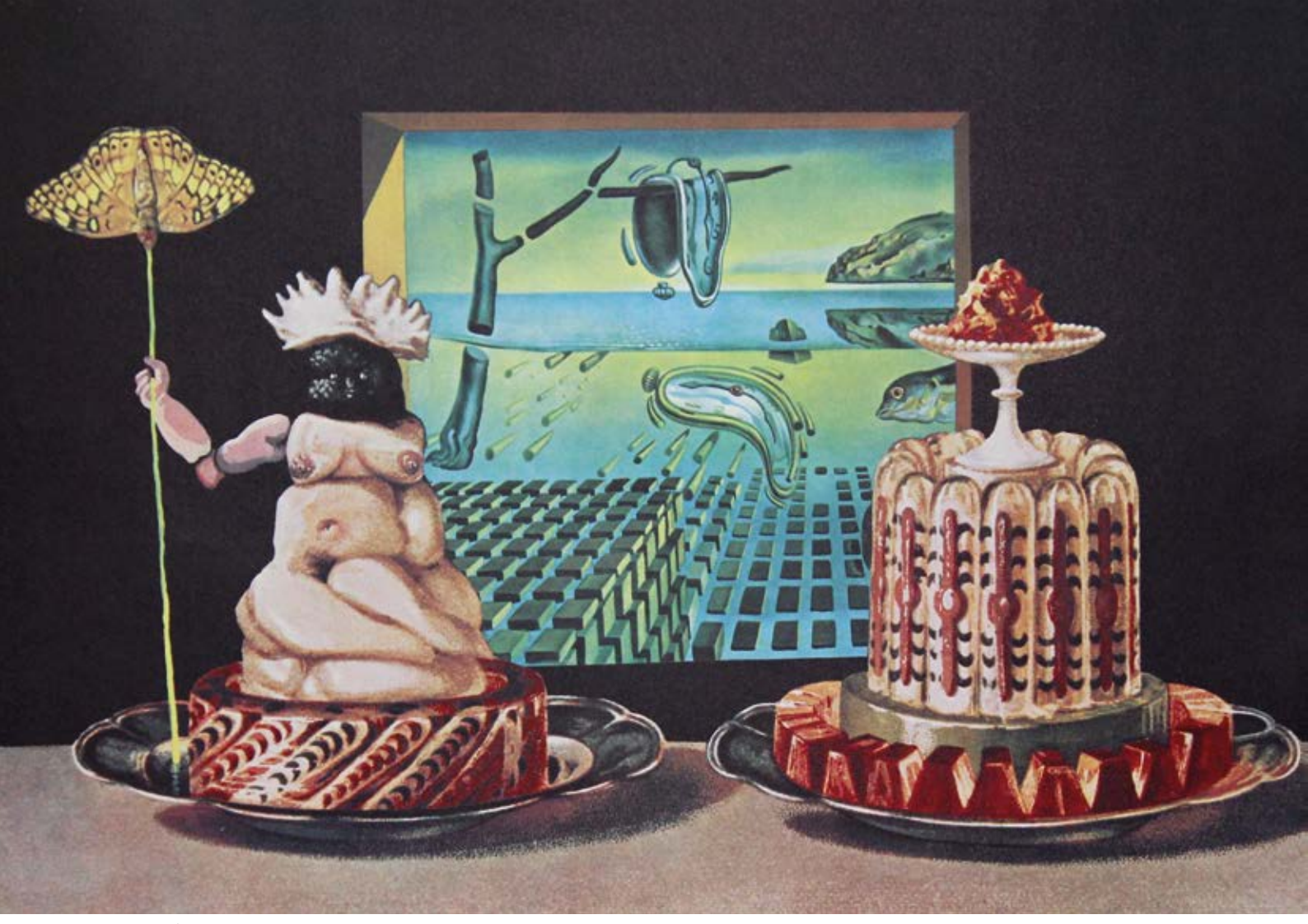

Salvador Dalí, *The I Eat Gala's*, 1971, litografia sarjasta *Gala's Dinners*. Kuva: Castellani Art Museum.

DALÍN GAALA

KERTOO SURREALISMIN MESTARISTA

Dalín gaala on surrealismin mestaria Salvador Dalía ja hänen myöhäistuotantoaan esittelevä installaatio, joka pohjautuu vuonna 1973 julkaistuun keittokirjaan *Les dîners de Gala*. Serlachius-museo Gustafin näyttely on ilotteleva kunnianosoitus taiteilijalle, jonka elämää ja taidetta ei voi erottaa toisistaan.

Espanjalainen **Salvador Dalí** (1904–89) oli ristiriitainen taiteilija, jonka ansiot surrealistisen taiteen ja avantgarden pioneerina tunnustetaan kiistattomasti. Hän teki seitsemänkymmentä vuotta kestäneen uransa aikana maalauksia, veistoksia, grafiikkaa, installaatioita, lavastuksia, koruja, astioita, postimerkkejä, tapetteja ja tuotemerkkejä.

Dalí ei varjellut tuotantoaan mustasukkaisesti, vaan antoi usein luvan tehdä teoksistaan kaupallisia tuotteita. Hänen taiteestaan tehdyt lukuisat väärennökset eivät tuntuneet suuresti häiritsevän häntä itseään. Näin maailma on tulvillaan hänen taideteoksiaan, niiden kopioita ja väärennöksiä.

Taiteilijana Dalía paitsi kiitettiin, myös kritisoitiin. Jo nuorena häntä pidettiin keikarimaisena, hysteerisenä ja epävakaana hahmona. Hän oli epäsovinnainen kaikessa mitä teki ja vieraannutti akateemisen kulttuurieliitin itsestään ajautuessaan vuosien saatossa skandaalista toiseen.

Surrealistinen keittokirja

Ikääntyvä Dalí vei taidettaan yllättäviin suuntiin. Ranskalainen taidekustantamo Felicie julkaisi hänen nimissään vuonna 1973 keittokirjan *Les dîners de Gala*. Näyttävässä kirjassa on yhteensä 136 reseptiä. Pariisin sen ajan parhaista ravintoloista saadut reseptit ovat mielikuvituksellisia ja ylellisiä. Tarjolla on muun muassa lävistettyä sydäntä, Venuksen rintaa ja vasikan aivoja pekonilla. Kuvituksena on Dalín grafiikansarja surrealistisista ruoka-annoksista, hänen aiempia maalauksiaan ja valokuvia mestarista itsestään notkuvien ruokapöytien ääressä. 12-osainen grafiikansarja kulkee samalla nimellä kuin keittokirja, ja se kuuluu monien mielestä surrealismin mestarin parhaisiin printteihin. Alkuperäinen keittokirja on nykyisin keräilyharvinaisuus.

Dalí ja hänen vaimonsa Gala järjestivät myös oikeassa elämässään mielikuvituksellisia illallisia. Yksisarviseksi pukeutunut Gala emännöi kerran illallista valtavassa kurpitsojen peittämässä sängyssä oselotin pentua hellitellen.

Dalín luoma maailma kiehtoi

Serlachius-museo Gustafiin toteutettu *Dalín gaala* -installaatio sai ideansa *Les dîners de Gala* -kirjan uusintapainoksesta, jonka saksalainen Taschen-kustantamo julkaisi vuonna 2016.

– Kiinnostuimme ikääntyvästä Dalísta sekä hänen synnyttämästään visuaalisesta ja kulttuurisesta universumista, joka sisältää taideteoksia, niiden pohjalta syntyneitä design-esineitä, rihkamaa tai väärennöksiä, Serlachius-museoiden johtaja **Pauli Sivonen** kertoo.

Suurin osa installaatioon liittyvistä Dalín teoksista ja esineistä on saatu ranskalaisen Dalí-keräilijän **Jean Amiot'n** kokoelmasta. Hän ylläpitää yksityistä Dalíneum-museota Beaunen pikkukaupungissa. Dalín alkuperäiseen keittokirjaan tekemä grafiikansarja on saatu Castellani Art Museumin kokoelmasta Yhdysvalloista.

Dalin gaala -installaation ovat kuratoineet Pauli Sivonen ja lavastaja **Tarja Väätänen**, joka on suunnitellut näyttelyn mielikuvituksellisen yleisilmeen.

GUSTAF

DALÍN GAALA
16.6.–21.10.2018

Salvador Dalí, *Autumn Cannibalisms*, 1971, litografia sarjasta *Gala's Dinners*. Kuva: Castellani Art Museum.

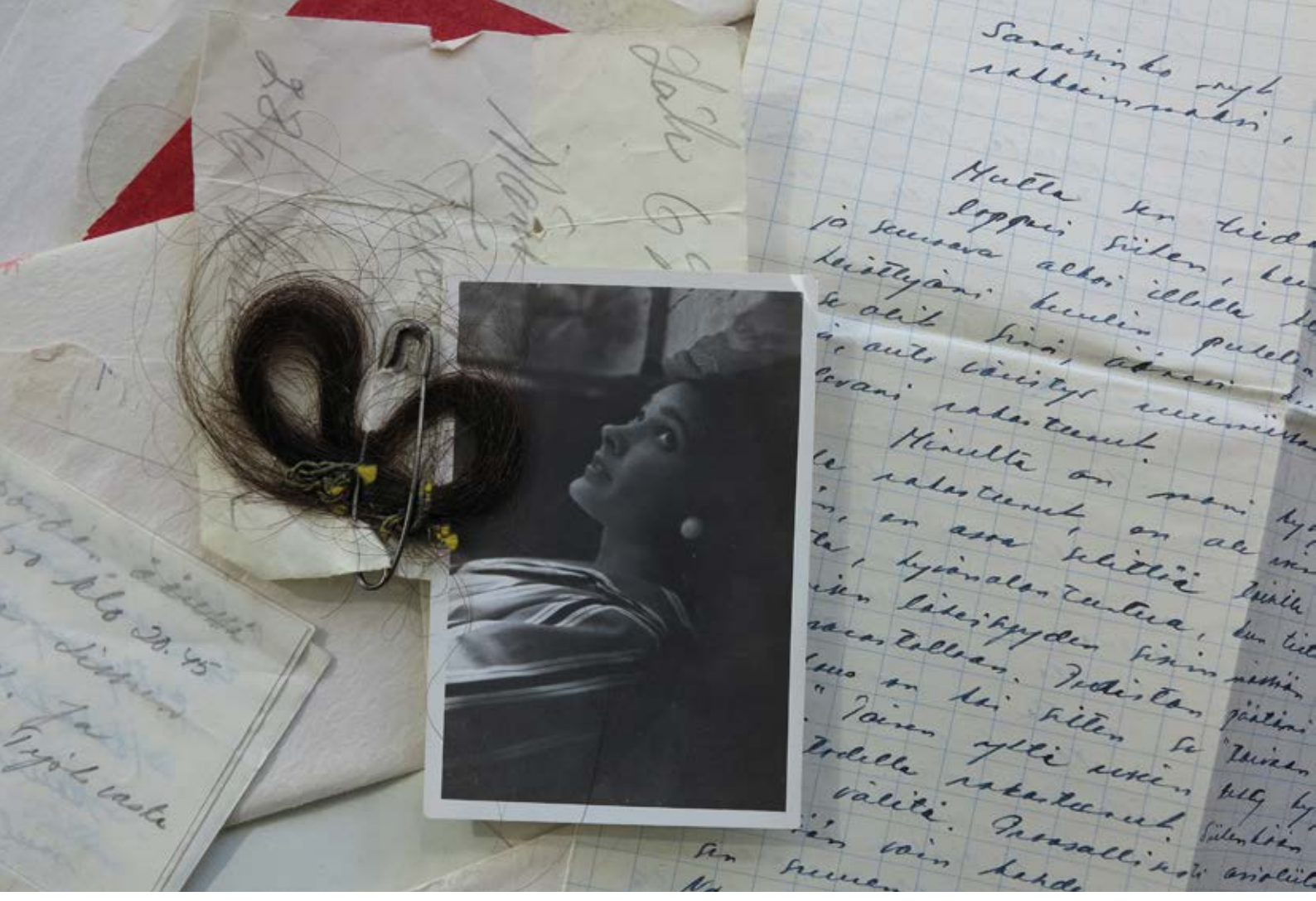

”Muisti ylläpitää minuuden”

Sampsa Virkajärven kaksi videoteosta – *Sun kanssa* (2011–18) ja *Mitä jää?* (2015–18) – muodostavat emotionaalisesti koskettavan parin, johon jokaisella katsojalla on väistämättä tarjolla samastumispinta. Kyse on Virkajärven kuolevasta isästä ja muistisairaasta äidistä. Mutta kyse on samalla meidän kaikkien isistä ja äideistä.

Meillä kaikilla on joku suhde isäämme ja äitiimme – olivat he sitten läsnä elämässämme tai ei. Suhteemme isiimme ja äiteihimme ovat myös aina monenlaisen muutoksen alaisia. Lähestyvä kuolema tai myös mahdollisesti hajoava minuus tuovat niihin oman erityisen lisänsä. Monet meistä joutuvat kohtaamaan tällaisia tai verrattavissa olevia tilanteita, joissa sanojen löytyminen ja asioiden kuvaileminen – puhumattakaan erittelystä – on usein erityisen vaikeaa.

Virkajärven videoteokset ovat osin dokumentaarisia, ne ovat totta ja kuvaavat oikeita ihmisiä. Ne eivät ole kuitenkaan suoria dokumentaarisia muotokuvia kohteistaan vaan kertovat lisäksi esseistiikan tai taiteen tavoin siitä, miten elämän rajuimmat ääritilanteet ovat kohdattavissa ja muutettavissa merkityksellisiksi ja sitä kautta syvällisemmin käsiteltäviksi. Eiköhän taiteen yksi keskeisimmistä tehtävistä ole antaa asioille merkityksiä, tehdä niistä silkan toteamisen sijaan jotain, jonka kautta koko elämämme ja myös sen sosiaalisten reunaehtojen syyt ja seuraukset tulevat kipeidenkin pohdintojen kohteiksi?

Yksityisestä tarinasta yhteiseksi

Virkajärven elämään liittyvät tarinat ovat toki hänen henkilökohtaisia tarinoitaan, mutta hyödyntämillään taiteellisilla valinnoilla ja tekniikoilla hän kykenee siirtämään tarinat yleisemmälle tasolle. Osin videot ovat kuin ääni- ja kuvakirjeitä Virkajärven vanhemmille, ja hän yrittää niissä käsitellä omaa suhdettaan vanhempiinsa ja tuon suhteen muuttumista. Kysymykset ovat kuitenkin niitä samoja, joita joudumme itse kukin kysymään. Mutta pelkät kysymykset eivät riitä.

Kuvat: Sampsa Virkajärvi, *Sun kanssa*, 2015–2018, stillkuvia videoteoksesta.

Taide ei ole keittiöpsykologiaa. Taiteella on omat keinonsa: leikkaukset, rinnastukset, erilaisten materiaalien yhdistäminen tavalla, joka sellaisenaan voi esittää kuin uusia piilossa olevia kysymyksiä tai tuoda tarinaan hankausta ja kitkaa, sivullisen katsojan kannalta epämukavalta tuntuvia kohtia ja niiden kautta torjuntaa – kaikkea sitä rouheaa ja vaikeasti käsiteltävää, mitä oikeassa elämässäkin aina tavalla tai toisella on.

Mennyt ja tuleva mukana teoksissa

Virkajärvi ei kerro suoraa tarinaa, jota voisimme johdonmukaisesti vain seurata ja joka menisi viihteen kaltaisesti toisesta korvasta sisään, toisesta ulos. Tällaista on esimerkiksi kirjallisuudessa ja teatterissa kutsuttu aikoinaan *vieraannuttamiseksi*. Venäläisen kirjallisuudentutkija **Viktor Šklovskin** sanoin: ”Taide pyrkii antamaan kokemuksen asiasta nähtynä, ei vain todettuna; taiteen keino on asioiden *vieraannuttamisen* ja *vaikeutetun muodon* keino, joka kasvattaa havaitsemisen vaikeutta ja kestoa, sillä taiteessa vastaanottoprosessi on itsetarkoituksellinen, ja sitä on jatkettava. *Taidetta on kokemus asian tekemisestä – se mitä on tehty ei ole taiteessa oleellista*.”

Kyse on siitä, että Virkajärvi pystyy rikkomaan katsojan automaatiota. Kuin pakottamalla pohtimaan vaikeita kysymyksiä hänen onnistuu tuoda merkittäviä asioita tiedostamattomasta esiin. Tavallaan hän tekee isänsä ja äitinsä kanssa viettämästään elämästä tiedostamisen kautta varsinaista elämää. Teoksillaan hän tekee kunniaa venäläisen kirjailija **Leo Tolstoin** maksiimille: ”Jos ihmisen koko monimutkainen elämä kuluu tiedostamatta, niin eihän sitä elämää tavallaan ollutkaan.”

Virkajärven teoksissa ei ole mukana pelkästään se, mitä juuri näiden tarinoiden myötä juuri nyt on tapahtunut. Hän on rakentanut niihin mukaan myös menneisyyden ja tulevaisuuden. Isästä kertovassa tarinassa ovat mukana sekä kuvina että ääninä hänen omat lapsensa – sitä kautta kenties hänen omakin tulevaisuutensa vanhenevana miehenä. Äidin tarinassa käytetään vanhoja valokuvia, sekä muistisairaan koeteltuina apuvälineinä että keinona tuoda esiin koko elämä monine vivahteineen. Aika on sekä syklisesti toistuvaa että myös peruuttamattomasti muuttuvaa. Tästä muistuttaa myös Virkajärvi itse isälleen *Sun kanssa* -videossa: ”Osa meidän erilaisuutta on meidän aikojemme erilaisuutta.”

Otso Kantokorpi
Kirjoittaja on helsinkiläinen taidekriitikko.

GÖSTA

SUN KANSSA | MITÄ JÄÄ?
9.6.2018–3.2.2019

SAMPSA VIRKAJÄRVI

Syntynyt 1970 Kuorevedellä.

1992–1993 Accademia di Belle Arti di Carrara, Italia

1993–2001 Kuvataideakatemia

2001–2004 Taideteollinen korkeakoulu, elokuvataiteen osasto

Kuvataiteen vastuukouluttaja Oriveden Opistossa.

Näyttelyitä ja esityksiä Suomessa:
2000 *Calvino-muistiot* Kiasma, 2004 *Edelfelt*-dokumenttielokuva Ateneum, 2005 yksityisnäyttely Galleria Leena Kuumola Helsinki, 2007 yksityisnäyttely Galleria Titanik Turku, 2008 *Kuvan jälkeen*, Kiasma, Helsinki, 2008 yksityisnäyttely Kluuvin galleria Helsinki, 2017 *Luonnon järjestyksestä* -teos ryhmänäyttely *Haihatus* Joutsa

Näyttelyitä ja esityksiä ulkomailla:
2001 *Polarflex*-ryhmänäyttely Aroma Space -galleria Berliini, 2003 *Mieli ja uni* Dresdenin filmifestivaali, 2006 *Keväällä*-videoteos Poetry Films Festival Berliini, 2006 *Elina*-videoteos Kassel Documentary and Video Festival, 2012 *Illuminating Nature* -ryhmänäyttely Venetsia

Lauri Simonmaa

SYDÄMELLISESTI Sinun

Lauri Simonmaa eli tuttujen kesken Late työskentelee Serlachius-museoissa näyttelymestarina. Late on porukan äijä, joka ei turhia kursaile vaan tarttuu työhön kuin työhön ja heittää vielä sopivan jutun kevennykseksi.

Miten ja milloin olet tullut Serlachius-museoihin töihin?

Tulin museon kirjoille 2013. Sitä ennen olin mukana tekemässä yli kymmentä näyttelyä omalla toiminimellä, ensimmäistä ehkä 2007.

Mitä teit ennen museouraasi?

Ensimmäinen työpaikkani oli maalaistalossa 1970-luvun alussa. Tein siellä heinätöitä ja loin paskaa, siis luovaa työtä jo silloin. Postin ja ammattikoulun kautta päädyin kirjapainoalalle. Siellä työskentelin painajana ja painopinnan valmistajana. Sen jälkeen työskentelin teipparina ja remonttihommissa.

Mitä kaikkea näyttelymestarin työhön kuuluu?

Huh huh. Lyhyesti sanottuna rakentamista, roudaamista ja ripustamista. Listahan olisi ihan loputon. Suurin osa näyttelyrakenteista tehdään verstaalla Mäntän Isossaniemessä.

Millaisia käsityksiä ihmisillä on näyttelymestarin työstä?

Siisti, helppo homma ja hyvä palkka. Oikeasti kiire on kova varsinkin silloin, kun vaihdetaan monta näyttelyä yhtä aikaa. Muutama viime kevät on mennyt niin, että on jäänyt kasvimaakin kääntämättä.

Mikä työssäsi on parasta, mikä ei niin sytytä?

Tässä työssä ei ole yhtään samanlaista päivää. Koko ajan tulee jotain uutta opeteltavaa, ja jotain aina opitaankin. Palaverit ei sytytä. Ne on kaikki ihan...

Mikä on mieleenpainuvin asia, jota olet Serlachiuksella ollut toteuttamassa?

Lenkkerin Villen kuratoimaan *Kaukainen kosketus* -näyttelyyn 2015 rakennettu Ballenin talo taitaa useimmin tulla uniin. Purimme vanhan talon Vilppulasta, rakensimme verstaalla siitä elementit, jotka kokosimme näyttelytilassa taas taloksi.

Pääsit osaksi maailmankuulun taiteilijan Roger Ballenin teosta, kun annoit oman äänesi talon isännälle. Kerro siitä.

Minullahan oli siinä ihan luonnerooli, jota ei tarvinnut edes harjoitella. Vaikeinta oli olla kiroilematta nauhoituksessa.

Mitä teet vapaa-ajallasi?

Moottoripyörät ovat aina olleet lähellä sydäntä. Niitä on ollut vuosien saatossa useampiakin. Ehtiihän sitä siinä sivussa tehdä paljon muutakin.

Kuva: Marko Marin.

SEURAA TAPAHTUMIA:
serlachius.fi/fi/tapahtumakalenteri/

Kuva: Ville Hautakangas.

Kuva: Julius Konttinen.

TAIDEKAUPUNGISSA TAPAHTUU

28.4. *Kevätuhri*-konsertti Serlachius-museo Göstassa klo 15. Konsertin pääteos on kahdelle harmonikalle sovitettu Igor Stravinskyn sävellys, joka sai ensi-iltansa 1913 Pariisissa. Esiintyjät Kalle Välimaa ja Henrik Sandås.

1.5. Serlachius-museoiden vappu. Ravintola Göstassa vappumenu klo 11 alkaen. Mäntän Tehtaan Soittokunta soittaa keväistä puhallinmusiikkia kartanon terassilla klo 11. Gustaf-museolla Kalapoika-veistoksen kukitus klo 12. Vilppulan Mieslaulajat esiintyvät Gustaf-museon edessä klo 12.

13.5. Göstan äitienpäivä. Ravintola Göstassa äitienpäivämenu klo 11 alkaen.

24.5. Koskelanlammen ympärijuoksu. Koululaisten perinteinen kevätkirmaisu lähtee jälleen Gustaf-museon edestä noin klo 12 ja kiertää lammen ympäri.

11.–12.6. Lasten taideleiri Göstassa 7–9-vuotiaille. Järjestäjät Autere-opisto ja Serlachius-museot.

13.–14.6. Nuorten taideleiri Göstassa 10–15-vuotiaille. Järjestäjät Autere-opisto ja Serlachius-museot.

1.7. Yleisöopastukset Serlachius-museoissa heinä-elokuussa sunnuntaisin: klo 13 taidemuseo Gösta, klo 14 Gustaf-museo ja klo 15 Gösta. Hinta 2 € normaalin pääsymaksun lisäksi.

6.7. Ravintola Göstan grilli-illat heinäkuussa perjantai-iltaisin 6.7., 13.7. ja 20.7. klo 18–21. Puistolavalla elävää musiikkia. Vapaa pääsy.

27.7. Puistokonsertti Göstan puistolavalla klo 19–21. Konsertti on osa Mää oon Mänttästä -tapahtumaviikonloppua.

28.7. Peräkonttikirppis Gustaf-museon pihapiirissä. Tule tekemään löytöjä tai myymään tarpeettomia tavaroitasi oman auton peräkontista tai -kärrystä. Tehtaan soittokunta esiintyy klo 12. Peräkonttikirppis on osa Mää oon Mänttästä -tapahtumaviikonloppua.

1.–5.8. Mäntän XX Musiikkijuhlat. Mukana kansainvälisiä pianovirtuooseja, suomalaisia huippupianisteja ja nuoria lupauksia Serlachius-museo Göstassa ja Mänttä-Vilppulassa järjestettävissä konserteissa ja muissa tapahtumissa.

23.–25.8. Food & Art -ruokafestivaali yhdistää viidettä kertaa hyvän ruoan ja taiteen ystävät Serlachius-museo Göstassa. Ravintola Göstan taidelounaita mukana valmistamassa kesän päänäyttelyn taiteilija Koen Vanmechelen.

20.9. Seniorikahvit nautitaan Gustaf-museossa Elina Brotheruksen *Leikkikenttä*-näyttelyyn tutustuen klo 13 alkaen. Pääsylippu 7 € sisältää kahvit ja ohjelman.

18.10. Seniorikahvit nautitaan taidemuseo Göstassa *Kiven aika* -näyttelyyn tutustuen. Pääsylippu 7 € sisältää kahvit ja ohjelman.

26.–27.10. Sekakuoro goes Suomipop vol 3 -konsertit taidemuseo Göstassa klo 17.

TAITEELLINEN HOTELLITARJOUS

alk. 109 €

Hinta sisältää yhden yön majoituksen kahdelle ja liput Serlachius-museoihin. Majoitukset varataan suoraan alla mainituista hotelleista. Varauksen yhteydessä mainittava **TAITEELLINEN TARJOUS.**

UUTTA RYHMILLE!
Historiaa, draamaa ja taidetta suurmiehen seurassa

Klo 11.00 Saavumme Serlachius-museo Göstaan, jossa opas johdattelee meidät vuorineuvoksen kotikartanoon. Taidenäyttelyihin syventymisen keskeyttävät yllättävät tapahtumat Gösta Serlachiuksen saapuessa paikalle.

Klo 12.00 Pöytiin tarjoiltu lounas tarjoaa sopivan levähdyshetken nauttia hyvästä ruuasta ja kauniista maisemasta.

Klo 13.15 Opastettu kierroksemme jatkuu paviljongissa, jossa tutustumme näyttelyihin ja rakennuksen palkittuun puuarkkitehtuuriin.

Klo 14.00 Meille jää sopivasti aikaa shoppailla museokaupassa tai tutustua kartanon veistospuistoon ja viereiseen Taavetinsaareen ennen siirtymistä taidekaupungin keskustaan.

Klo 14.45 Saavumme metsäyhtiön entiseen, upeaan pääkonttoriin. Serlachius-museo Gustafin opastetun kierroksen aikana tutustumme konttorin historiaan ja poikkeamme museon näyttelyissä.

Klo 15.45 On aika nauttia hyvät kahvit tai teet!

Klo 16.15 Vielä on mahdollisuus kohdata Paperiperkele. Näyttely tarjoaa vahvasti dramatisoidun kertomuksen Mäntän ensimmäisen patruunan kauppaneuvos Gustaf Adolf Serlachiuksen elämästä.

Hinta ryhmän omalla bussilla toteutettavalle matkalle on 57,90 € / henkilö (15–35 henkilöä) sisältäen opastukset, sisäänpääsyt, lounaan, iltapäiväkahvit sekä alv:n.

VIETÄ TAITEEN TÄYTEINEN MINILOMA!

Lähde yksin, perheen tai ystävien kanssa minilomalle taiteen pariin ja varaa kerrankin kunnolla aikaa tutustua julkisiin veistoksiin, kaikkiin Serlachius-museoiden näyttelyihin ja Mäntän kuvataideviikkojen suurnäyttelyyn. Majoitusvaihtoehtoja riittää vuorineuvoksen edustuskodista erämaakartanoon.

Älä unohda taidekaupungin tapahtumia: Mäntän Musiikkijuhlat ja Food & Art elokuussa, musiikillisia grilli-iltoja, operettia ja keikkoja pitkin kesää. Kaikki näyttely- ja tapahtumapaikat ovat lähellä toisiaan. Halutessasi liikkumista avittaa Serlachius-museoilta lainattava polkupyörä! **Katso taidekaupunki.fi**

SERLACHIUS-BUSSILLA SUORAAN MUSEOIHIN!

Hyppää Serlachius-bussin kyytiin ja tule suoraan Mänttään ja museoihin. Bussi lähtee klo 10.50 Tampereen linja-autoaseman laiturista 2 ja klo 11.05 rautatieaseman pääoven vierestä. Mäntässä pääset liikkumaan bussilla museosta toiseen. Tampereelle bussi lähtee klo 17.20. Bussi liikennöi aina niinä päivinä, kun museot ovat avoinna. Katso tarkempi aikataulu: **www.serlachius.fi/fi/info/serlachius-bussi/**

MÄNTÄN KLUBI p. (03) 474 5900, klubin.fi
Persoonallisia huoneita ja historian sympaattista havinaa paperiyhtiön entisellä klubitalolla.

ARTHOTEL HONKAHOVI p. (03) 474 5900, klubin.fi
Vuorineuvoksen entisen edustuskodin tyylikkäät huoneet nyt jokaisen varattavissa.

HOTELLI ALEXANDER p. (03) 474 9232, hotellialexander.fi
Mutkaton keskustahotelli, jossa maittava aamiainen ja muodikas kauppa shoppailuun.

KOIVULAHDEN RAPUKARTANO p. 044 592 9429, rapukartano.fi
Jylhän erämaakartanon tasokkaat huoneet keskellä Vilppulan metsiä upeassa järvimaisemassa.

P.S.

Pauli Sivonen
johtaja

MAHDOLLISUUS SEIKKAILUUN

Edessäni notkuu iso pino hakemuksia. Niiden kautta minulla on ilo tutustua noin sadan taiteilijan, taiteilijaryhmän tai muun kuvataiteen alalla toimivan luovan alan ammattilaisen haaveisiin. Heidän joukostaan meidän on seulottava Serlachius-residenssin vierailijat vuodelle 2019.

Vuoden 2015 alussa toimintansa käynnistänyt Serlachius-residenssi aloittelee juuri nyt neljättä toimintavuottaan. Mäntän kuvataideviikkojen ja Serlachius-museoiden yhteinen residenssi on vakiinnuttanut paikkansa Suomen kuvataideresidenssien joukossa ja ennen kaikkea tuonut Mänttään paljon lisää virtaa.

Oikeastaan hävettää tunnustaa, että residenssi perustettiin aikanaan pikemminkin sattumalta kuin määrätietoisen suunnittelun pohjalta. Kun tutkin vanhoja sähköpostikansioitani, huomaan kyllä, että Mäntässä alettiin haaveilla residenssitoiminnasta jo joskus vuoden 2011 kuluessa.

Lopulta residenssi kuitenkin perustettiin lähinnä siksi, että käsiimme tuli sopiva tila. Serlachius-museoiden pitkäaikaisen talonmiehen jäätyä eläkkeelle mietimme, mitä tekisimme hänen virka-asunnollaan, ja silloin loksahti. Siinähän meillä on residenssin asuintilat! Työskentelytiloiksi saatiin sittemmin vuokrattua vanha apteekkirakennus Gustaf-museon vierestä.

Toiminta alkoi heti hyvin kansainvälisenä. Tätä kirjoittaessani saan ulkomuistista palautettua mieleeni kymmenien suomalaisten lisäksi taiteilijavieraita ainakin Ruotsista, Norjasta, Latviasta, Saksasta, Iso-Britanniasta, Ranskasta, Italiasta, Puolasta, Romaniasta, USA:sta, Kanadasta, Argentiinasta, Australiasta, Japanista, Kiinasta ja Etelä-Koreasta. Tällä kierroksella hakijoita näyttää olevan kaikkiaan 34:sta eri maasta. Kun residenssi on viime vuosina saanut satakunta hakemusta vuosittain, olemme voineet tarjota paikan yleensä alle neljäsosalle hakijoista.

Mäntälle residenssi antaa paljon. Kaupunkikuvassa näkyy nyt koko ajan taitelijoita, jotka puuhaavat omien projektiensa parissa. Olemme suosineet yhteisöllisiä hankkeita, joissa taiteilijat tekevät projektejaan ja työpajojaan yhdessä paikallisten ihmisten kanssa tai pyrkivät muuten jättämään taiteellaan jäljen kaupunkikuvaan.

> **Kaupunkikuvassa näkyy nyt koko ajan taiteilijoita, jotka puuhaavat omien projektiensa parissa.**

Pelkästään viime vuonna residenssin taiteilijat järjestivät sen työskentely- ja näyttelytilana toimivassa Aleksanterin linnassa viisitoista erilaista näyttelyä tai tapahtumaa, joihin kaupunkimme asukkaat tutustuivat sankoin joukoin. Hienoksi toimintamuodoksi on muodostunut myös Perjantaikahvit: residenssin väki kutsuu kaupunkilaisia perjantaisin työskentelytiloihinsa nauttimaan pikkupurtavaa ja kertoo samassa yhteydessä heille taiteestaan ja hankkeistaan.

Kuten muissakin taiteilijasuhteissamme, olemme panostaneet myös residenssivalinnoissa pidempiaikaiseen vuorovaikutukseen. Taiteilijoiden on mahdollista hakea tuotantoresidenssiä, jossa he vierailevat projektiensa eri vaiheissa useamman kerran kahden tai jopa useamman vuoden kuluessa.

Viime aikoina olemme yrittäneet kytkeä residenssin projekteja entistä tiukemmin Serlachiuksen ja Kuvataideviikkojen muuhun toimintaan. Näihin näyttelyitään tai teoksiaan valmistelleet taiteilijat ovat voineet oleskella residenssin ansiosta paikkakunnalla pidempään. Oma lukunsa ovat monet tutkijat, jotka ovat voineet asettua paikkakunnalle työskennelläkseen museon arkistossa.

Parasta Serlachius-residenssissä ovat ne virikkeet, joita se tuo paikkakunnalle. Me mänttäläiset tapaamme nyt entistä enemmän uusia, yleensä nuoria taitelijoita ja muita kuvataiteen parissa työskenteleviä ammattilaisia kaikkialta maailmasta. Parhaissa tapauksissa pääsemme työskentelemään itse heidän projekteissaan.

Hakemuspino edessäni on iso, mutta ei se mitään. Jokainen näistä hakemuksista sisältää mahdollisuuden seikkailuun!

NÄYTTELYT KEVÄÄSTÄ SYKSYYN 2018

GÖSTA

KYSE ON AJASTA, IT'S ABOUT TIME 19.5.–16.9.2018
Belgian tunnetuimpiin nykytaiteilijoihin kuuluva Koen Vanmechelen tuo taiteensa kaikessa monimuotoisuudessaan Serlachius-museo Göstaan ja sen puistoon. Näyttelyn kuraattori on Timo Valjakka.

MAHDOLLINEN RAKKAUS 3.2.2018–6.1.2019
Eija-Liisa Ahtilan uudessa hybriditeoksessa veistoksellisuus yhdistyy liikkuvaan kuvaan. Sen aiheena on inhimillinen kyky kokea empatiaa ja rakkautta muita elollisia olentoja kohtaan.

YÖTÄ VASTEN 3.2.–27.5.2018
Riikka Lenkkerin näyttely avaa näkymän suomalaisiin makuuhuoneisiin. Lenkkeri kuvaa mallejaan realistisesti mutta samalla hyväksyvästi. Näyttelyn kuraattori on Laura Kuurne.

SUN KANSSA | MITÄ JÄÄ? 13.10.2018–3.2.2019
Sampsa Virkajärvi kuvaa kahdessa videoteoksessaan intiimisti, henkilökohtaisten kokemusten kautta vanhenemista, vanhempien ja lasten muuttuvaa suhdetta sekä luopumista.

NIITTYJÄ JA ERÄMAITA 26.11.2016–4.11.2018
Serlachiuksen kokoelmanäyttely esittelee maisemataidetta 1600-luvulta meidän päiviimme ja kertoo ihmisen ja luonnon suhteen muuttumisesta vuosisatojen varrella. Näyttelyn kuraattori on Tarja Talvitie.

NAUTINTO 10.6.2017–4.11.2018
Jukka Korkeila, Elina Merenmies ja Anna Retulainen tekivät Serlachiuksen kokoelmateosten pohjalta intuitiivisesti omia maalauksiaan. Näyttelyn kuraattori on Laura Kuurne.

GUSTAF

LEIKKIKENTTÄ 16.6.2018–6.1.2019
Elina Brotherus käyttää uusissa valokuva- ja videoteoksissaan 1960-luvun Fluxus-taiteilijoiden kirjoittamia teosohjeita. Leikkisät työt kääntävät uuden lehden taiteilijan tuotannossa. Näyttelyn kuraattori on Susan Bright.

DALÍN GAALA 16.6.–21.10.2018
Surrealismin mestari Salvador Dalí julkaisi 1970-luvulla keittokirjan Les dîners de Gala, jonka pohjalta syntyi taiteilijan myöhäistuotannon teoksia sisältävä installaatio. Näyttelyn kuratoivat Pauli Sivonen ja Tarja Väätänen.

PIKKUKAUPUNGIN SAIRASKERTOMUS 17.6.2017–20.5.2018
Valokuvataiteilija Ville Lenkkerin näyttely kuvaa pikkukaupungin originellia lääkäriä, jonka sutkautukset ovat jääneet elämään paikkakuntalaisten keskuudessa.

MAISEMA 30.1.2016–20.5.2018
Tutustu maisemamaalauksen historiaan ja rakenna oma mielimaisemasi maalaustaiteen tyylisuuntauksia mukaillen tai sekoittaen.

PAPERIPERKELE
Koe suomalaisen paperiteollisuuden uranuurtajan G. A. Serlachiuksen elämä ja liiketoimet dramatisoidulla näyttelyreitillä.

APTEEKKARIN KAUPPAHUONE
Tutki ja kokeile, millaista oli työskennellä vanhan ajan apteekissa ja kauppahuoneessa. Toiminnallinen näyttely on suunnattu erityisesti lapsille ja nuorille.

GÖSTA Joenniementie 47, 35800 Mänttä
GUSTAF R. Erik Serlachiuksen katu 2, 35800 Mänttä
Myyntipalvelu 040 166 3480, (03) 488 6800, sales@serlachius.fi

SERLACHIUS-MUSEOT AVOINNA
Kesäaikana 1.6.–31.8. joka päivä 10–18, myös juhannuksena
Talviaikana 1.9.–31.5. ti–su 11–18, maanantaisin suljettu

HINNAT
Museoiden yhteislippu:
aikuiset 10 e, eläkeläiset ja opiskelijat 7 e, alle 18-vuotiaat ilmaiseksi.
Tilauksesta opastetut kierrokset ja ohjelmapalvelut
alkaen 10 e/hlö sisältäen pääsymaksun.
Museoissamme käy Museokortti.

SERLACHIUS
MUSEOT

Kantatie 58:n varrella
Jyväskylä 83 km - Tampere 88 km - Helsinki 263 km

Serlachius-bussilla Tampereelta suoraan museoihin.
Useita kauko- ja lähiliikennevuoroja Mäntän keskustaan
www.serlachius.fi | www.matkahuolto.fi

Vilppulan rautatieasemalta n. 7 km Mäntän keskustaan
www.vr.fi

Pirkkalan ja Jyväskylän lentoasemat n. 100 km
www.finavia.fi
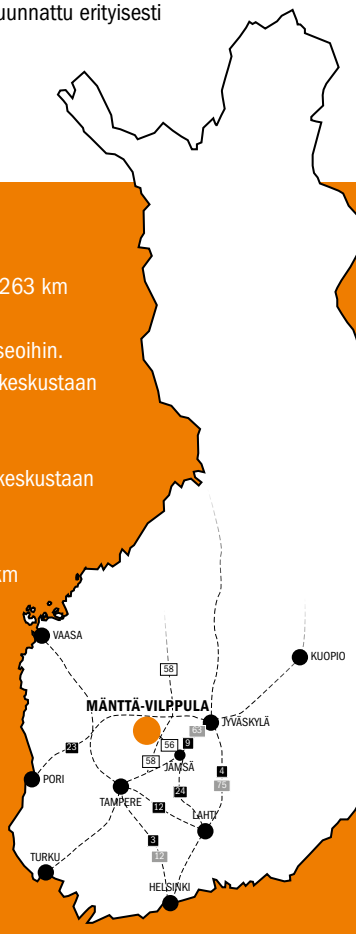
web serlachius.fi
facebook.com/serlachius
twitter.com/serlachius
instagram.com/serlachiusmuseums